

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 56/2018-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. februára 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti PET - PACK SK, s. r. o., J. Hollého 1645, Malacky, zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Kováčikom, Advokátska kancelária Kováčik Legal, s. r. o., Radlinského 1729, Dolný Kubín, vo veci namietaného porušenia základného práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Cob 277/2015 z 30. novembra 2015 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 60/2016 z 24. augusta 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti PET - PACK SK, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2017 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti PET - PACK SK, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na prístup k súdu

a práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Cob 277/2015 z 30. novembra 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obdo 60/2016 z 24. augusta 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažovateľkou podanej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým uznesením krajského súdu bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 Cb 4/2012 z 11. augusta 2015, ktorým sťažovateľke nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté podľa § 447 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) ako procesne neprípustné bez toho, aby sa najvyšší súd zaoberal dôvodnosťou dovolania.

3. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

«Dovolanie bolo podané za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „O.s.p.“), a preto dovolanie nie je možné odmietnuť. Dovolanie je prípustné, nakoľko prípustnosť dovolania sa posudzuje podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Nakoľko v čase podania dovolania bolo dovolanie prípustné, najvyšší súd po preskúmaní prípustnosti dovolania, kde podľa jeho posúdenia nebola odňatá možnosť konania pred súdom, mal dovolanie s poukazom na § 448 C.s.p. zamietnuť preto, že dovolanie nie je dôvodné. Najvyšší súd teda nesprávne aplikoval ustanovenie § 447 ods. 1 písm. c) C.s.p., pretože dovolanie smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému je podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p. dovolanie prípustné.»

4. Sťažovateľka ďalej uviedla:

„Vzhľadom na výšku súdneho poplatku (33 193,50 €) nedisponuje takými majetkovými pomermi, aby uvedený súdny poplatok mohol uhradiť a s poukazom na to, že súd uznesením v tom istom konaní žalobcu oslobodil od súdneho poplatku došlo k porušeniu

ústavnoprávnej zásady rovnosti účastníkov konania (strán sporu), nakoľko došlo k nerovnakému prístupu k stranám sporu. Súdny na základe svojich rozhodnutí došli k záveru, že sťažovateľka (žalovaná) má dostatočný majetok na to, aby uhradila súdny poplatok za návrh. Nezohľadnili štruktúru majetku žalovanej, ale uviedli, že v rámci zmluvnej slobody mala svoje právne vzťahy upraviť tak, aby v čase podania vzájomného návrhu mala majetok dostatočný na zaplatenie súdneho poplatku. Žalovaná však uniesla dôkazné bremeno ohľadne preukázania toho, že nevlastní majetok v takej výške, aby bola schopná uhradiť súdny poplatok, pretože na základe vyššie uvedených skutočností preukázala, že jej majetkové pomery ju odôvodňujú žiadať o oslobodenie od súdnych poplatkov, pretože nie je možné uplatniť pohľadávku, ktorú mala voči spoločníkom, pretože tá nadobudla splatnosť až v januári 2017. Pri posudzovaní majetkovej situácie subjektu, ktorý žiada o oslobodenie súdneho poplatku treba skúmať aj povahu a štruktúru tohto majetku, pričom v danom prípade sa tak nestalo a súd zobral do úvahy u sťažovateľky majetok, ktorý nebol likvidný (pohľadávky) a z ktorého nebolo možné reálne uhradiť vyrubený súdny poplatok. “

5. Sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej v bode 1 označených práv napadnutým uznesením krajského súdu a najvyššieho súdu, zruší napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vráti mu vec na ďalšie konanie. Okrem toho sa domáha aj priznania náhrady trov konania.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

8. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

II.A K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu

11. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

12. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

13. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

14. Sťažnosť ústavnému súdu možno podať len vtedy, keď boli pred jej podaním vyčerpané všetky prostriedky, ktoré zákon na ochranu práv poskytuje. Takým prostriedkom sa podľa § 53 zákona o ústavnom súde rozumie riadny opravný prostriedok, mimoriadny opravný prostriedok, výmúč návrh na obnovu konania a iný právny prostriedok, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd poskytuje.

15. Podstatou námietok sťažovateľky sú právne závery krajského súdu, ktorý ako vecne správne potvrdil rozhodnutie okresného súdu pri posudzovaní nesplnenia predpokladov na oslobodenie od súdnych poplatkov, s ktorými sťažovateľka nesúhlasí z dôvodov uvedených v bode 4. V danom prípade je potrebné sťažnosť považovať za predčasnú, a teda neprípustnú, pretože smeruje proti rozhodnutiu procesnej povahy, ktoré nemá charakter rozhodnutia „konečného“. V okolnostiach danej veci by k eventuálnemu porušeniu sťažovateľkou označených práv v materiálnom slova zmysle mohlo dôjsť napr. ak by označený porušovateľ (okresný súd) na základe nezaplatenia súdneho poplatku zastavil konanie a následne by prebehlo pre sťažovateľku neúspešné konanie pred odvolacím súdom, v rámci ktorého by sťažovateľka namietala skutočnosťami uvedenými v tejto sťažnosti. Až po ukončení konania a vydaní rozhodnutia okresným súdom, resp. krajským súdom (ako aj po prípadnom využití možnosti podať mimoriadne opravné prostriedky) bude mať sťažovateľka možnosť uplatniť ochranu svojich práv podaním sťažnosti ústavnému súdu.

16. Z uvedeného dôvodu ústavný súd túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní podľa zásady *ratio temporis* odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.B K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv sťažovateľky napadnutým uznesením najvyššieho súdu

17. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym

orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

18. Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), vyslovenia porušenia ktorého sa sťažovateľ dovoľáva, zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

19. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. októbra 1998). Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa.

20. Predmetom podanej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že došlo k porušeniu jej v bode 1 označených základných práv na základe skutočností uvedených v bode 3 a 4. Ústavný súd sa preto oboznámil s napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

21. Najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľky odôvodnil tým, že ide o dovolanie podané pred nadobudnutím účinnosti Civilného sporového poriadku a že meritórny prieskum rozhodnutia je preto podmienený splnením podmienok prípustnosti dovolania podľa predchádzajúcej právnej úpravy. Dovolanie sťažovateľky smerovalo proti potvrdzujúcemu uzneseniu krajského súdu, proti ktorému v zmysle § 239 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) nebolo prípustné dovolanie. Z uvedeného dôvodu preto nemôže vyvolať účinky, ktoré by podľa právneho stavu do 30. júna 2016 umožňovali uskutočniť meritórny dovolací prieskum, ibaže by podľa § 237 ods. 1 OSP v konaní došlo k procesným vadám. Sťažovateľka procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a) až e) a g) OSP nenamietala a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo. Najvyšší súd sa následne zaoberal posúdením, či v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP bola sťažovateľke odňatá možnosť konať pred súdom. V rámci skúmania podmienky prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP najvyšší súd dospel k záveru, že skutkové a právne závery krajského súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené ani nepreskúmateľné. Zároveň sa najvyšší súd stotožnil s názorom krajského súdu, že okresný súd správne aplikoval a interpretoval ustanovenia týkajúce sa oslobodenia od súdnych poplatkoch, a teda nepriznaním oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľke nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom. Taktiež najvyšší súd dostatočným spôsobom ozrejmil sťažovateľke, že nesprávne právne posúdenie veci nie je v tejto veci relevantným dovolacím dôvodom.

22. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vrátane sťažovateľkou prezentovaných nosných úvah (pozri bod 3 a 4, pozn.) ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ako súd dovolací v napadnutom uznesení jasne a zrozumiteľne vyjadril dôvody, pre ktoré najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol. Najvyšší súd v napadnutom uznesení primeraným a v okolnostiach danej veci postačujúcim spôsobom reflektoval na sťažovateľkou vznesené námietky. Ústavný súd na základe uvedeného

zdôrazňuje, že právny záver najvyššieho súdu v napadnutom rozhodnutí nevykazuje znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010). Ústavný súd nemá žiadny dôvod sa v tejto veci odchyliť od ustálenej rozhodovacej praxe, keď sťažovateľka nepredkladá k tejto otázke vo svojej sťažnosti žiadnu novú argumentáciu. Dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktorého sa týka aj sťažnosť podaná ústavnému súdu, sťažovateľka totiž založila prevažne na argumentácii totožnej s odôvodnením sťažnosti.

23. Ústavný súd sa nestotožňuje s názorom sťažovateľky, že najvyšší súd bol povinný zamietnuť dovolanie podľa § 448 CSP z dôvodu, že nie je dôvodné. Ústavný súd nemá na základe skutočností uvedených v bode 21 žiadny dôvod polemizovať alebo nahrádzať právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. Zároveň ústavný súd upriamuje pozornosť na skutočnosť, že ak najvyšší súd dospel ústavne konformným spôsobom k záveru o procesnej neprípustnosti dovolania, nebol povinný vecne preskúmať v ňom obsiahnuté námietky sťažovateľky. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd dostatočne zaoberal predchádzajúcou procesnou úpravou, najmä § 237 ods. 1 písm. f) OSP (pozri body 21 až 34 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

24. V súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľky s napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd zdôrazňuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude splňať očakávania a predstavy účastníka konania.

25. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (bod 10, pozn.).

26. Keďže sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

27. Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudca Milan Lálík.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2018